

Maagdarm- en longworm bij zoogkoe nauwelijks probleem

MARJAN LENEMAN

Hobby- en vleesvee worden niet vaak omgeweid en toch valt het reuze mee met de maagdarm- en longwormaandoeningen.

Veterinair parasitoloog Harm Ploeger van de faculteit Diergeneeskunde in Utrecht legt uit waar het in zit en hoe dat verschilt met melkvee.

De lebmaagworm (*Ostertagia ostertagi*) en de dunne darmworm (*Cooperia oncophora*) worden meestal in één adem maagdarmwormen genoemd, omdat hun eieren in mestonderzoek niet van elkaar te onderscheiden zijn en de behandeling gelijk is. *Cooperia* en *Ostertagia* komen op alle bedrijven voor. De larven overleven 's winters op het weiland en in het rund. Van de twee is *Cooperia* het kleinere probleem, want er zijn veel meer *Cooperia*-wormlarven nodig om een dier ziekteverschijnselen te geven dan bij *Ostertagia* en de dieren kunnen in één weideseizoen immuniteit tegen de worm ontwikkelen. Bij *Ostertagia* duurt dat vaak twee weideseizoenen.

Longwormen (*Dictyocaulus viviparis*), die bij jong en volwassen melkvee ingrijpende uitbraken kunnen geven, zijn bij hobby- en vleesvee nog minder een probleem dan de maagdarmwormen.

Infectiedruk

“Het antwoord op de vraag waarom wormen bij zoogkoeien nauwelijks problemen geven is eenvoudig”, zegt Ploeger. “In Nederland wordt vleesvee niet zoals in de Verenigde Staten intensief in paddocks gehouden. Zolang de beweidingdruk niet te hoog is en de leeftijdsgroepen niet gescheiden worden, hoef je niet steeds om te weiden. De runderen zullen niet vrij zijn van maagdarmwormen, maar dat willen we tegen-

Zolang de beweidingdruk niet te hoog is en de leeftijdsgroepen niet gescheiden worden, hoef je niet steeds om te weiden.

FOTO: GEESJE ROTGERS

woordig ook niet meer. We willen graag dat de dieren immuniteit opbouwen en behouden en dan heb je een lage infectiedruk nodig. Dat is precies wat er in die weiden bereikt wordt. De volwassen dieren en het oudere jongvee zijn immuun. Zij grazen heel veel infectieuze larven weg zonder dat ze er ziek van worden en scheiden vervolgens weinig eieren uit. De kalveren krijgen vanaf het begin wel een enkele

larve binnen, maar dat is te weinig om ziek van te worden. Als ze na een maand zogen ook kleine beetjes gras beginnen te eten, hebben de oudere dieren het weiland al redelijk schoongegraasd. De kalveren worden wel geïnfecteerd, maar nauwelijks ziek. Daartoe zijn grotere aantallen wormlarven nodig. De kalveren scheiden wel meer eieren uit, maar de oudere dieren gaan daar als een soort stofzuiger overheen, want ze eten veel meer gras dan de kalveren. Dictyocaulus komt ook voor op de hobby- en vleesveeweides, maar de koeien scheiden maar heel weinig larven uit. Een eerste lichte infectie geeft meteen een sterke immuniteit en ook deze larven, na uitscheiding door de kalveren, worden grotendeels weggegeten, waardoor de infectiedruk laag blijft.”

Ontwormen

Ploeger maakt zich zorgen over de manier waarop door sommigen nog steeds tegen ontwormen aangekeken wordt. “Vanwege

de wens om schadelijke organismen uit te roeien, worden intensieve ontwormings-schema's voor huisdieren en paarden gepromoot. Ontwormingschema's zijn te vergelijken met standaard antibiotica door het voer mengen. Je selecteert er resistentie mee onder de wormen en je onttrekt het

en bij maagdarmwormen kan ook de infectiedruk door mestonderzoek gemonitord worden. Als de volwassen dieren achter de kalveren aan geweid zouden worden, zou dat aanzienlijk in de infectiedruk kunnen schelen. Maar als dat niet past bij de productiedoelstellingen, zal er nagedacht

‘Ontwormingschema's zijn te vergelijken met standaard antibiotica’

dier de kans om immuniteit te ontwikkelen. Voor Cooperia is al resistentie vastgesteld. Als standaard geldt dat je niet hoeft te ontwormen. Uiteraard is het soms wel nodig en dat is wanneer het dier ziekteverschijnselen heeft, zoals ruw haar, slecht eten, diarree en hoesten en er hoge aantallen wormeieren in de mest gevonden worden. Dus alleen ontwormen als er een diagnose is en niet als preventiemaatregel. Voorkomen van wormziekten moet gebeuren door middel van management en zo min mogelijk met ontwormingsmiddelen. Langdurig werkende bolussen staan daar haaks op. Onnodig medicijngebruik is een onnodige kostenpost en het ondermijnt het evenwicht tussen infectiedruk en immuniteit. Het draait om goed gezondheidsmanagement.”

Leeftijd beweiding

In de melkveehouderij worden de verschillende leeftijden apart geweid en steeds vaker wordt er niet meer het hele seizoen geweid. “En er wordt uit angst en voorzorg ontwormd. Daarmee kan de opbouw van immuniteit onderbroken worden en kunnen worminfecties op latere leeftijd tot uitbraken leiden. Zeker bij longworm kan dat veel schade geven door sterfte en sterke melkgiftdaling. De kosten van een longwormuitbraak zijn berekend op gemiddeld 160 euro per koe. Het zou beter zijn om goed op de ziekteverschijnselen te letten

moeten worden over andere manieren van afstemming tussen infectiedruk en immuniteit”, aldus Ploeger.

Prestatiedruk

Wormziekten en prestatiedruk gaan slecht samen. De melkveehouderij lijkt door meer landgebruik minder intensief dan ze werkelijk is. De druk om te renderen en kwaliteit te leveren blijft toenemen en subklinische worminfecties kunnen melkproductiedaling en groeivertraging geven, overigens ook bij vleesvee. Ploeger: “Bij vleesvee gaat het om lichte subklinische infecties en is de groeivertraging maar gering. In de melkveehouderij wordt op de top van de melkgif gepresteerd, de infecties zijn heviger en een daling in de melkproductie is van groter financieel belang. Het is begrijpelijk dat de sector het liefst volledig wormvrij zou zijn, maar op termijn is dat niet realistisch en ook niet wenselijk. Er zal net als bij de bacterie- en virusziekten gezorgd moeten worden dat de dieren een goede weerstand hebben tegen worminfecties. Wormen zijn meer-cellig, waardoor vaccins lastig te ontwikkelen zijn, dus blijft blootstellen aan kleine aantallen infectieuze larven nodig. Het is een kwestie van elk jaar de infectiedruk laag houden, maar niet tot nul reduceren.” §

Harm Ploeger, veterinaire parasitoloog.

FOTO: FACULTEIT DIERGENEESKUNDE